

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Informativni Bilten

Jul — Decembar 2019

SADRŽAJ:

ŠESTOMESEČNI IZVEŠTAJ RADA	2
POSETE I AKTIVNOSTI USTAVNOG SUDA.....	4
PRESUDE.....	9
ESLjP – VAŽNE ODLUKE.....	12

Ustav Kosova - Poglavlje VIII

Ustavni sud

Član 112

[Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Sastav Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Kosovo je sastavljen od 9 (devet) sudija.

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo se imenuju u skladu sa članom 114 [*Sastav i Mandat Ustavnog suda*] Ustava i članovima 6 i 7. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo.

Nakon osnivanja Ustavnog suda u 2009 godine i u skladu sa bivšim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 6 (šest) od 9 (devet) sudija je imenovao predsednik Republike Kosova na predlog Skupštine.

Od 6 (šest) domaćih sudija, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 3 (tri) godine, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 6 (šest) godina i 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 9 (devet) godina.

U skladu sa gore navedenim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 3 (troje) međunarodnih sudija je imenovao Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa predsednikom Evropskog suda za ljudska prava.

Sud trenutno sastoji od 9 (devet) domaćih sudija.

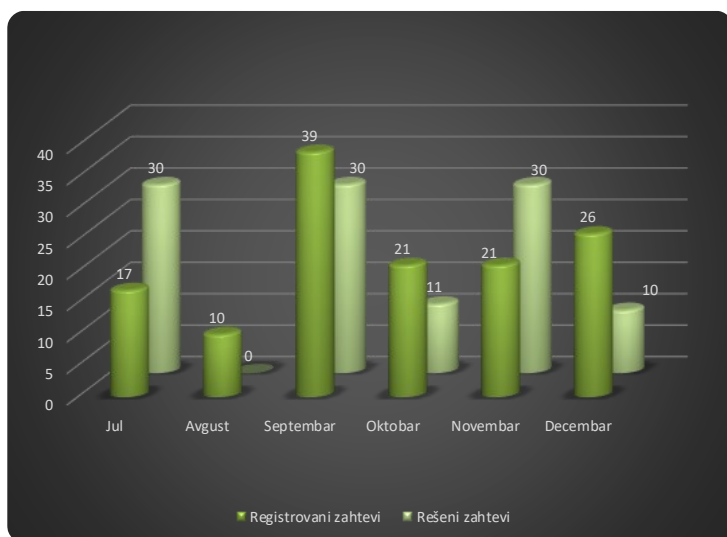
Status predmeta

Tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2019. godine, Sud je primio 134 novih zahteva dok je na radu imao ukupno 309 zahteva/predmeta:

Ukupno 111 zahteva je rešeno ili 35.9% svih slučajeva na raspolaganju.

Tokom ovog perioda, 111 odluka je objavljeno na internet stranici Suda.

*Dinamika primljenih zahteva po mesecima
(1. jul – 31. decembar 2019. godine)*

U nastavku su predstavljene 8 presude koje je Sud doneo tokom šestomesečnog perioda, 1. jul – 31. decembar 2019. godine:

- Presuda u slučaju KI 25/18, podnosilac zahteva: Vasilije Antović. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Kosova CA. br. 1952/2016 od 24. aprila 2017. godine.
- Presuda u slučaju KI 24/17, podnosilac zahteva: Bedri Salihu. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 308/2015 od 12. januara 2017. godine.
- Presuda u slučaju KO 58/19, podnosilac zahteva: Bilall Sherifi i 29 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti odluka predsednika Republike Kosovo br. 57/2019, br. 58/2019, br. 59/2019, br. 60/2019, br. 61/2019, br. 62/2019, br. 63/2019 i br. 65/2019 od 28. marta 2019. godine.
- Presuda u slučaju KI 145/18, podnosilac zahteva: Shehide Muhadri, Murat Muhadri i Sylë Ibrahim. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti

presude AC.br. 530/2016 Apelacionog suda od 18. juna 2018. godine.

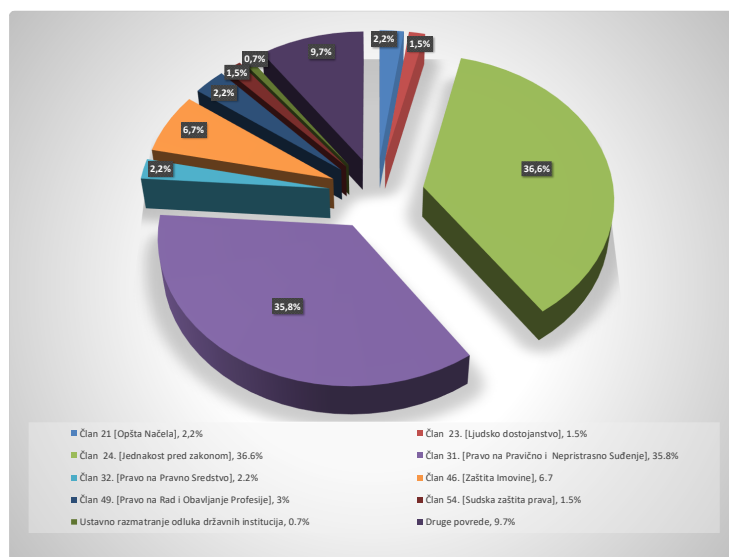
- Presuda u slučaju KO 65/19, podnosilac zahteva: Ombudsman. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti člana 32. (stav 1), člana 41. (stavovi 1.3 i 1.4), člana 76. (stav 2), u vezi sa članom 2. (stav 7) i članom 22. (stav 1.3) Zakona br. 06/L-010 o javnom beležništvu.
- Presuda u slučaju KI 128/17, podnosilac zahteva: Naser Husaj. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 170/2017 od 23. avgusta 2017. godine.
- Presuda u slučaju KI 187/18 i KI 11/19, podnosilac zahteva: Muhamet Idrizi. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova PML. br. 226/2018 od 16. oktobra 2018. godine i presude Vrhovnog suda Kosova PML. br. 293/2018 od 3. decembra 2018. godine.
- Presuda u slučaju KI 10/18, podnosilac zahteva: Fahri Deqani. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Pml. br. 357/2017 od 22. decembra 2017. godine.

Vrste navodnih povreda

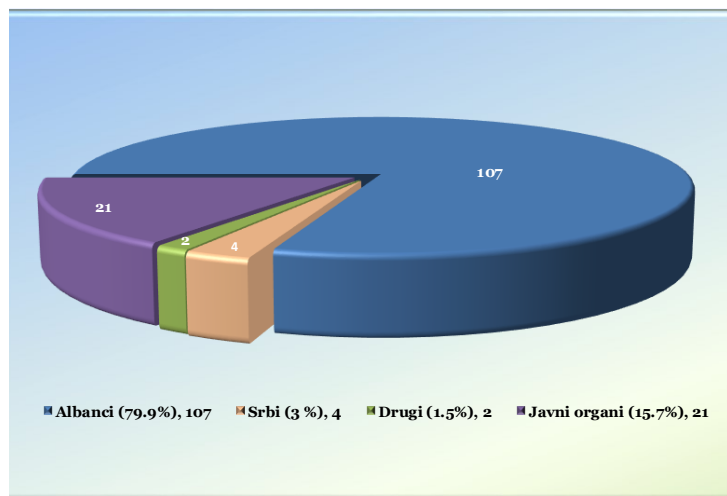
Vrste navodnih povreda od 134 primljenih zahteva tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2019. godine, su sledeće:

- Član 21. [Opšta Načela], 3 slučaja ili 2,2%;
- Član 23. [Ljudsko dostojanstvo], 2 slučaja ili 1,5%;
- Član 24. [Jednakost pred zakonom], 49 slučaja ili 36,6%;
- Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 48 slučaja ili 35,8%;
- Član 32. [Pravo na pravno sredstvo], 3 slučaja ili 2,2%;
- Član 46. [Zaštita imovine], 9 slučaja ili 6,7%;
- Član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 4 slučaja ili 3%;
- Član 54. [Sudska zaštita prava], 2 slučaja ili 1,5%;
- Ustavno razmatranje odluka državnih institucija, 1 slučaja ili 0,7%;
- Druge povrede, 13 slučaja ili 9,7%;

Navodne povrede prema vrsti
(1. jul – 31. decembar 2019. godine)

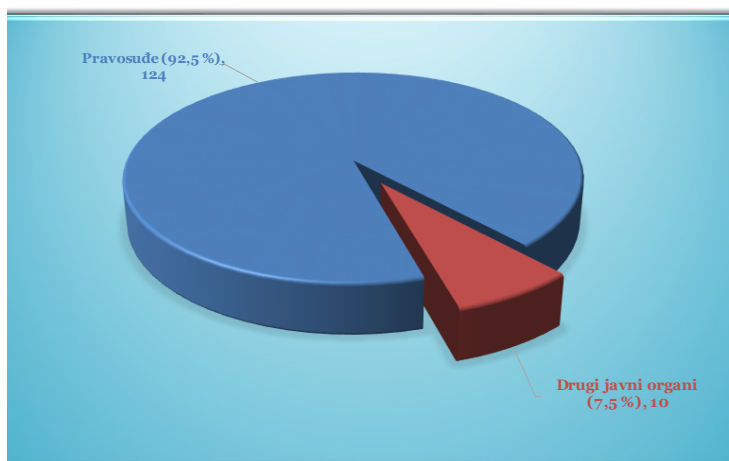
Etnička struktura podnosilaca zahteva
(1. jul – 31. decembar 2019. godine)

Navodni počinioci kršenja prava

- 124 zahteva ili 92,5 % zahteva se odnose na odluke sudova;
- 10 zahteva ili 7,5 % zahteva se odnose na odluke drugih javnih organa;

Navodni prekršioc prava
(1. jul – 31. decembar 2019. godine)

Pristup Sudu

Pristup pojedinaca Sudu se prikazuje na sledeći način:

- 107 zahteva je podneto od Albanaca, ili 79,9%;
- 4 zahteva je podneto od Srba, ili 3%;
- 2 zahteva je podneto od drugih zajednica, ili 1,5%;
- 21 zahteva je podneto od drugih javnih organa (pravnih lica), ili 15,7%;

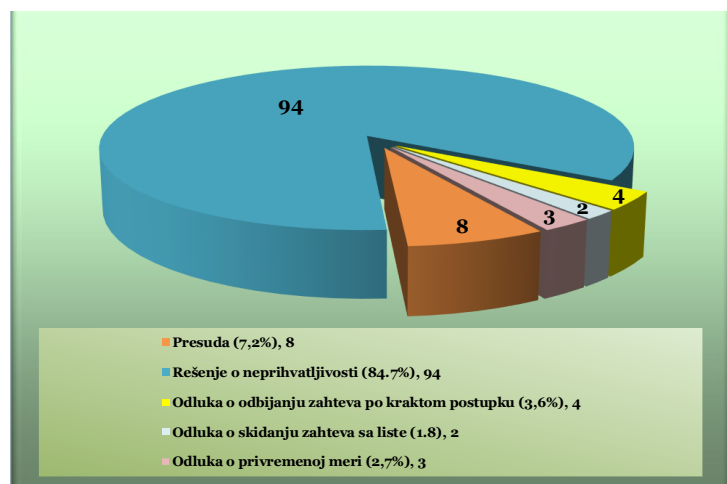
Sednice i veća za razmatranje

Tokom šestomesečnog perioda: 1. jul – 31. decembar 2019. godine, Ustavni sud je održao 18 plenarnih sednica i 102 veća za razmatranje, u kojim su razmatrani slučajevi rešeni odlukama, rešenjima, i presudama. Tokom ovog šestomesečnog perioda, Ustavni sud je objavio 111 odluka.

Struktura objavljenih odluka izgleda na sledeći način:

- 8 presuda (7,2%);
- 94 rešenja o neprihvatljivosti (84,7%);
- 4 odluke o odbijanju zahteva po krakatom postupku (3,6%);
- 2 odluke o skidanju zahteva sa liste (1,8%);
- 3 odluke o privremenoj meri (2,7%);

Struktura odluka
(1. jul – 31. decembar 2019. godine)

9 jul 2019

Ustavni sud Republike Kosovo, u saradnji sa Kancelarijom Saveta Evrope u Prištini, organizovao je zajedničku radionicu na temu: *“Evropski standardi ljudskih prava u pogledu kriterijuma prihvatljivosti”*, koja je održana u Hotelu „Emerald“ u Prištini.

Pravo pojedinaca na podnošenje zahteva ustavnim sudovima, neprihvatljivost zahteva u odnosu na nadležnost suda i kriterijumi prihvatljivosti zahteva koje primenjuje Evropski sud za ljudska prava, bile su samo neke o tema o kojima se razgovaralo na ovoj radionici. Glavni govornici na održanoj radionici bili su: g. Bajram Ljatifi, zamenik predsednika Ustavnog suda Kosova, gđa Manuela Brillat, profesorka ljudskih prava na Univerzitetu u Strazburu i gđa Heidi Lempio, bivša službenica EULEX-a za ljudska prava i pravne poslove.

Održana radionica obeležavala je još jednu u nizu aktivnosti u sklopu projekta podržanog od strane Kancelarije Evropskog saveta u Prištini i Ambasade Norveške na Kosovu, koji ima za cilj unapređenje profesionalnih kapaciteta Ustavnog suda radi delotvornije primene evropskih standarda prilikom razmatranja individualnih žalbi i komunikacije sa javnošću.

24 jul 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, primila je u oproštajnu posetu

ambasadora Norveške na Kosovu, g. Pera Stranda Sjaastada.

Nakon što mu je izrazila zahvalnost za doprinos koji je Kraljevina Norveška pružila Republici Kosovo, posebno u unapređenju vladavine prava u zemlji, predsednica Rama-Hajrizi se zahvalila ambasadoru Sjaastadu i na pomoći koju je norveška vlada pružila u podizanju profesionalnih kapaciteta Ustavnog suda Kosova.

Ovom prilikom, predsednica je naglasila značaj projekta započetog početkom ove godine, uz podršku Kancelarije Saveta Evrope u Prištini i Ambasade Norveške na Kosovu, koji ima za cilj unapređenje profesionalnih kapaciteta Ustavnog suda u svrhu delotvornije primene evropskih standarda u razmatranju individualnih žalbi i komunikaciji sa javnošću. Predsednica Rama-Hajrizi je ocenila da će ovaj projekat još više ojačati sprovođenje ustavnosti i omogućiti brže približavanje naše zemlje evropskim standardima ustavnog pravosuđa. Na kraju, predsednica se zahvalila ambasadoru Sjaastadu na njegovom angažovanju i podršci koju je pružio Ustavnom sudu tokom svoje službe na Kosovu, i poželela mu dalji uspeh u karijeri.

Nakon što se zahvalio predsednici Rama-Hajrizi na gostoprimstvu i dosadašnjoj saradnji, ambasador Sjaastad je izrazio ubeđenje da podrška Norveške za Ustavni sud, ali i za druge državne institucije na Kosovu, neće manjkati ni u budućnosti.

6 septembar 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, je primila na sastanak novog ambasadora Velike Britanije na Kosovu, g. Nicholasa Abbotta. Nakon što mu je poželela uspeh na njegovoj novoj dužnosti, predsednica Rama-Hajrizi je upoznala ambasadora Abbotta sa dosadašnjim radom Ustavnog suda, sa izazovima sa kojima se suočio nakon istovremenog odlaska četiri sudije, od kojih su dvoje

bili međunarodne sudije, kao i u vezi sa doprinosom ova institucije u razvoju ustavnog pravosuđa i vladavini zakona na Kosovu. Tokom razgovora, ona je posebno naglasila i dobre odnose saradnje sa ustavnim sudovima kako u regionu tako i u Evropi, kao i o stalnim naporima koji se ulažu u povećanje transparentnosti na radu i unapređenje profesionalnih kapaciteta Suda. Predsednica Rama-Hajrizi se zahvalila ambasadoru Abbottu na pomoći koju je Vlada Velike Britanije pružila do sada Ustavnom sudu, kao i drugim institucijama u zemlji, u podršci sprovođenju zakona i zaštiti ljudskih prava. Ambasador Abbott se zahvalio predsednici Rama-Hajrizi na gostoprimstvu i potvrdio je da je za Veliku Britaniju prioritet bila i ostala vladavina zakona na Kosovu, za koju će se nastaviti podrška.

20 septembar 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, dočekala je na sastanku radi međusobnog upoznavanja novog ambasadora Kraljevine Norveške na Kosovu, g. Jensa Erika Grøndahla.

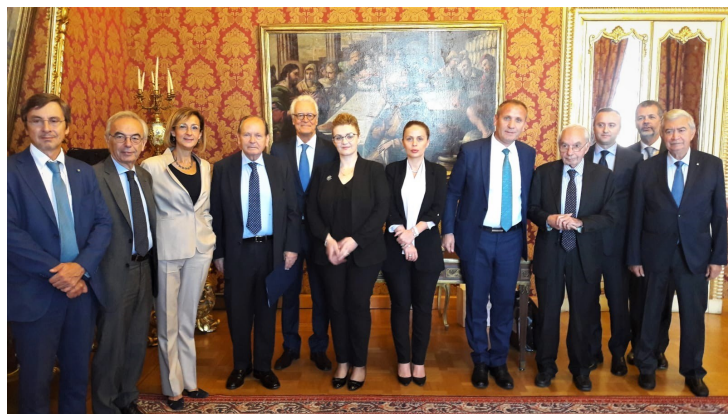
U međusobnom razgovoru, predsednica Rama-Hajrizi je prvo poželela ambasadoru Grøndahlu uspeh na njegovoj novoj dužnosti, a potom ga upoznala sa sastavom, ulogom i izazovima koji su dosad prevaziđeni u institucionalnom razvoju Ustavnog suda. U nastavku sastanka, predsednica je govorila i o kontinuiranim naporima koji se ulažu na učlanjenju Ustavnog suda u različite međunarodne organizacije i forume, kao i na konsolidaciji profesionalnog odlučivanja Suda.

Predsednica Rama-Hajrizi je iskoristila priliku da izrazi i svoju zahvalnost ambasadoru Norveške na Kosovu na podršci koja je pružena projektu koji ima za cilj delotvorniju primenu evropskih standarda u razmatranju individualnih žalbi i komunikaciji sa javnošću od strane Ustavnog suda, a koji je pokrenut u

martu mesecu u saradnji sa Kancelarijom Saveta Evrope u Prištini.

Ambasador Grøndahl je potvrdio da će Norveška nastaviti da podržava Ustavni sud i institucije Kosova, ocenjujući kao primaran dalji napredak u vladavini prava i zaštiti ljudskih prava.

27 septembar 2019

Delegacija sudija Ustavnog suda Republike Kosovo, na čelu sa predsednicom Suda, gđom Artom Rama-Hajrizi, boravila je u radnoj poseti Ustavnom sudu Italije, sa sedištem u Rimu. Delegaciju Ustavnog suda Kosova dočekali su predsednik Ustavnog suda Italije, g. Giorgio Lattanzi i dvoje zamenika predsednika suda, gđa. Marta Cartabia i g. Mario R. Morelli.

Tokom razgovora, obe strane su razmenile svoja iskustva i stavove o odnosnim sudskim sistemima obe zemlje, i posebno se fokusirale na funkcionalnu nezavisnost ustavnih sudova, proces imenovanja ustavnih sudija i zakonske reforme u pravosudnom sistemu. Ustavna kontrola akata centralnih organa vlasti, razmatranje odluka redovnog sudstva i produbljivanje saradnje u oblastima od obostranog interesa, bili su takođe tema diskusije na sastanku. Sudije oba suda su u nastavku učestvovala u zajedničkoj radionici, na kojoj se među temama o kojima se raspravljalo, nalazila i uloga ustavnih sudova u sprovođenju Evropske konvencije o ljudskim pravima.

23 oktobar 2019

Ustavni sud Republike Kosovo je proslavio jubilej 10. sudske godine svečanom ceremonijom koja je održana

u hotelu “Emerald” u Prištini. Jubilarnu ceremoniju je prigodnim govorom otvorila predsednica Ustavnog suda Kosova, gđa Arta Rama-Hajrizi, a prisustvovala su joj najviše državne i međunarodne ličnosti u zemlji, kao i delegacije najvišeg nivoa iz ustavnih sudova zemalja u regionu i drugih evropskih zemalja.

Učesnicima svečane ceremonije su se prigodnim govorima obratile i pravničica međunarodnog renomea i ujedno predstavnik Republike Irske pri Venecijanskoj komisiji, gđa Grainne McMorrough i bivša međunarodna sudija Ustavnog suda, prof. dr. Snezhana Botusharova.

24 oktobar 2019

Povodom obeležavanja 10. sudske godine Ustavnog suda Republike Kosovo, u hotelu “Emerald” u Prištini je održana Međunarodna konferencija na temu: *“Osiguravanje vladavine prava i ljudskih prava kroz mehanizme ustavne pravde: Izazovi 21. veka”*.

Konferenciju je proglasila otvorenom predsednica Ustavnog suda Kosova, gđa Arta Rama-Hajrizi, koja je u svojoj diskusiji između ostalog rekla da je, “vladavina prava je nesporni preduslov za zaštitu ustavnih vrednosti na kojima je osnovana i izgrađena Republika Kosovo i na kojima se ona mora jačati i razvijati u decenijama koje slede”.

Prema rečima predsednice Rama-Hajrizi, “izazovi 21. veka, sa kojima se suočavaju sudovi koji snose odgovornost za konačno uspostavljanje ustavne pravde, izazovi su sa kojima se nisu ranije suočavali i predstavljaju novinu u načinu na koji su ljudska prava povezana sa vladavinom prava”.

U nastavku konferencije su sa svojim prezentacijama nastupili: g. Jean-Claude Wiwinius, predsednik Ustavnog suda Luksemburga, prof. dr. Bekim Sejdiu, sudija Ustavnog suda Republike Kosovo, g. Enver Peci, predsednik Vrhovnog suda Republike Kosovo, g. Hilmi Jashari, ombudsman, kao i sudije ustavnih sudova Crne Gore, Republike Češke, Severne Makedonije, Portugala i Turske.

8 novembar 2019

Uz podršku USAID-ovog programa za jačanje pravosudnog sistema na Kosovu (JSSP), Ustavni sud

je studentima bachelor nivoa Pravnog fakulteta Univerziteta u Prištini “Hasan Prishtina”, predstavio glavne karakteristike pretraživanja svoje nove internet stranice. Tokom prezentacije koja je održana u amfiteatru Pravnog fakulteta, studenti su imali priliku da se izbliza upoznaju sa karakteristikama i mogućnostima napredne pretrage odluka Suda, koristeći filtriranje zasnovano na vrsti zahteva, broju predmeta, imenu podnosioca, datumu podnošenja ili ključnim rečima sadržaja odluka. Mogućnost direktne pretplate na poslednje objavljene odluke, kao i na biltene sudske prakse i periodične informativne biltene Suda, bile su sledeća karakteristika internet stranice sa kojom su detaljno upoznati studenti Pravnog fakulteta Univerziteta u Prištini. Prezentaciju internet stranice Ustavnog suda održali su direktor Kancelarije za informisanje i komunikaciju Suda, g. Veton Dula, kao i viši ustavno-pravni savetnik Suda, g. Jeton Bytyqi.

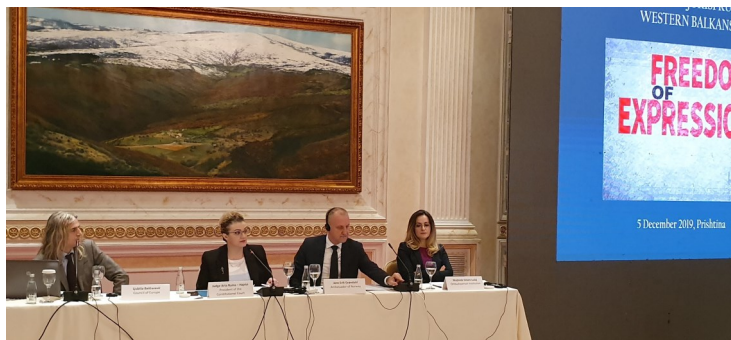

12 novembar 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, dočekala je na sastanak radi međusobnog upoznavanja novu ambasadoricu Francuske na Kosovu, gđu Marie-Christine Butel. Nakon što joj je poželela uspeh na njenoj novoj dužnosti, predsednica Rama-Hajrizi je upoznala

ambasadorku Butel sa dosadašnjim radom Ustavnog suda i postignutom napretku u konsolidaciji ustavnog sudstva Republike Kosovo. Trenutna dešavanja u zemlji, izazovi u naporima za jačanje vladavine prava i

inicijative za zakonske i ustavne reforme, bili su takođe tema zajedničke diskusije.

Predsednica Rama-Hajrizi je u nastavku sastanka izrazila svoju zahvalnost na kontinuiranom doprinosu koji je francuska vlada pružala institucijama Kosova i njegovom Ustavnom sudu, kroz projekte koji su kao primarni cilj imali unapređenje profesionalnih i infrastrukturnih kapaciteta, kao i ekonomski razvoj u zemlji.

Ambasadorka Butel je nakon što se zahvalila predsednici Rama-Hajrizi na gostoprimstvu, potvrdila spremnost Francuske da i dalje podržava napore Ustavnog suda i drugih institucija u sprovođenju evropskih standarda pravičnosti.

19 novembar 2019

Uz posredovanje USAID programa za Jačanje Kosovskog pravosudnog sistema (JSSP) kao i Američkog Saveznog društva za Pravo i Studije Javnih politika, sudije Ustavnog suda Republike Kosova su održale profesionalnu diskusiju preko video konferencije, sa predsednikom Okružnog suda Minesote u SAD-u, g. John R. Tunheim.

Razmena međusobnih iskustava u vezi sa postupcima koji se odvijaju na sednicama za razmatranje kao i uloga sudija u upravljanju javnim sednicama su bile neke od glavnih tema koje su obrađene na ovoj video konferenciji. U nastavku diskusiju, sudije Ustavnog Suda Kosova su se bliže upoznale i sa praksama federalnih sudova u Sjedinjenim državama.

22 novembar 2019

Ustavni sud Republike Kosovo je u saradnji sa Kancelarijom Saveta Evrope u Prištini organizovao okrugli sto na temu: *“Principi i metodologija Evropskog suda za ljudska prava”*, koja je održana u četvrtak i petak, 21. i 22. novembra 2019. godine, u hotelu “Garden” u Prištini.

Postupanje u predmetima pred Evropskim sudom za ljudska prava (ESLJP), administrativne metode ESLJP -a, supsidijarnost i primena metoda ESLJP-a od strane nacionalnih sudova, bile su samo neke od tema o kojima se diskutovalo na ovom okruglom stolu sa sudijama i savetnicima Ustavnog suda.

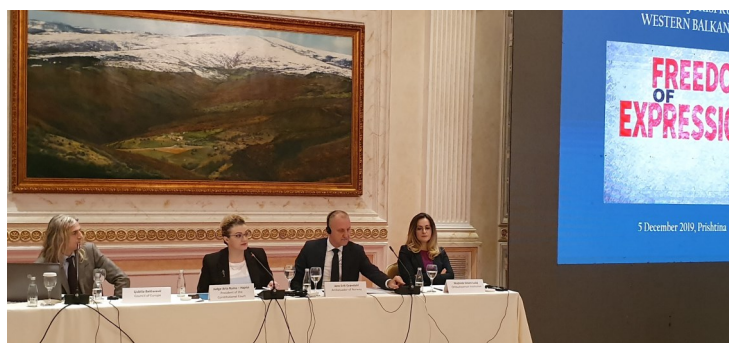

Panelisti i moderatori okruglog stola bili su: dr. Kanstantsin Dzehtsiarou, predavač prava na katedri Pravnog fakulteta Univerziteta u Liverpulu, Engleska, i g. Velimir Delovski, ekspert za ljudska prava iz Republike Makedonije.

Okrugli sto je organizovan u okviru projekta koji podržavaju Kancelarija Saveta Evrope u Prištini i Norveška ambasada na Kosovu, koji ima za cilj unapređenje profesionalnih kapaciteta Ustavnog suda u svrhu delotvornije primene evropskih standarda u razmatranju individualnih žalbi i komunikaciji za javnošću.

5 decembar 2019

Sudije i ustavno-pravni savetnici Ustavnog suda Republike Kosovo prisustvovali su Međunarodnoj konferenciji organizovanoj od strane Kancelarije Saveta Evrope u Prištini na temu: *“Sloboda izražavanja i ustavna jurisprudencija na Zapadnom Balkanu”*, koja je održana u Hotelu “Swiss Diamond” u Prištini.

U svom uvodnom obraćanju, predsednica Ustavnog suda Kosova, gđa Arta Rama-Hajrizi je, između ostalog, rekla, *“Ustavni sud Kosova se nikada nije ograničavao i oslanjao isključivo na tumačenje odredbi Ustava zemlje kada je reč o poštovanju slobode izražavanja”*. Prema njenim rečima, radi zaštite ovog osnovnog ljudskog prava, *“Ustavni sud je uvek uzimao u obzir i vršio upoređivanje sa konsolidovanim praksama evropskih ustavnih sudova i uvek je verno primenjivao članove Evropske konvencije o ljudskim pravima i odluke Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP)”*.

Među glavnim govornicima na konferenciji koja je imala za cilj i diskusiju i razmenu iskustava ustavnih sudova u regionu u primeni Evropske konvencije o ljudskim pravima, bili su i sudija Ustavnog suda Kosova, gđa Remzije Istrefi-Peci, koja je održala

prezentaciju po pitanju slobode izražavanja za sudije u skladu sa praksom ESLJP-a, g. Naser Ajdari, sudija Ustavnog suda Severne Makedonije, gđa Mirjana Lazarova, bivši sudija ESLJP-a, gđa Beth Grossman, advokat u Velikoj Britaniji, g. Paolo Cavalieri, profesor medijskog prava na Univerzitetu u Edinburgu, gđa Fatma Gülbin Üzcüre, viša pravna savetnica Ustavnog suda Turske i gđa Sevima Sali-Terzić, viša pravna savetnica Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

U nastavku konferencije prikazana je i video animacija koju je realizovao Ustavni sud Kosova uz podršku Kancelarije Saveta Evrope u Prištini u vezi sa pravima i načinima podnošenja zahteva Ustavnom sudu od strane pojedinaca i drugih ovlašćenih strana.

20 decembar 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, učestvovala je na godišnjem sastanku Foruma sudija i tužilaca Republike Kosovo, koji je ove godine organizovan u Hotelu "Emerald" u Prištini, uz podršku Ambasade Sjedinjenih Država na Kosovu.

U govoru koji je održala pred predstavnicima tužilaštva i redovnog sudstva, kao i akreditovanim diplomatama u zemlji, predsednica Rama-Hajrizi je uglavnom govorila o mogućnostima koje tužioci i redovne sudije imaju na raspolaganju kako bi izbegli povrede ljudskih prava i samim tim smanjili broj žalbi pojedinaca koji pred Ustavnim sudom tvrde da je došlo do povrede ljudskih prava. Predsednica Rama-Hajrizi je, između ostalog, rekla, *"iako je Ustav utvrdio Ustavni sud kao krajnji autoritet za konačno tumačenje Ustava, i ostali javni organi, uključujući i tužilaštvo i redovno sudstvo, nesumnjivo predstavljaju prvu liniju zaštite Ustava"*. Prema njenim rečima, *"Ustavni sud je proglasio neprihvatljivim više od 90 odsto zahteva podnosilaca u kojima je tražena ocena ustavnosti odluke redovnog suda. Drugim rečima, to znači da Ustavni sud potvrđuje ustavnost odluka redovnih sudova u preko 90 odsto slučajeva"*. U zaključku govora, predsednica Rama-Hajrizi je navela da opširno obrazloženje optužnice i njeno potkrepljivanje dokazima i svedočenjima od strane tužilaštva, kao i utemeljeno obrazloženje sudskih odluka u odnosu na žalbene navode stranaka, predstavljaju najsigurniju garanciju za izbegavanje povreda ljudskih prava i sloboda u sudskom postupku.

Presuda

KO 65/19

Podnosilac

Ombudsman

Zahtev za ocenu ustavnosti ocena ustavnosti člana 32. (stav 1), člana 41. (stav 1.3 i 1.4), i člana 76. (stav 2), u vezi sa članom 2. (stav 7) i članom 22. (stav 1.3) Zakona br. 06/L-010 o javnom beležništvu (u daljem tekstu: osporeni zakon), koji je stupio na snagu 26. decembra 2018. godine

Podnosilac zahteva osporavao je članove 32. (stav 1), 41. (stavovi 1.3 i 1.4) i 76. (stav 2) u vezi sa članom 2. (stav 7) i članom 22. (stav 1.3) osporenog zakona, navodeći da su pomenuti članovi u suprotnosti sa članom 5. [Jezici] i stavovima 1 i 3 člana 46. [Zaštita imovine] Ustava.

Što se tiče člana 32 (1), podnosilac zahteva je tvrdio da je pomenuti član u suprotnosti sa članom [Jezici] Ustava jer dozvoljava izdavanje dokumenata i na drugim jezicima koji nisu službeni jezici u Republici Kosovo.

Što se tiče člana 41 (1.3) i (1.4), podnosilac zahteva je tvrdio da je pomenuti član u suprotnosti sa članom 46. [Zaštita imovine] jer zahteva od javnih beležnika da obavljaju određene usluge besplatno.

Što se tiče člana 76 (2), podnosilac zahteva je, između ostalog, tvrdio da je pomenuti član retroaktivnim dejstvom izmenio starosnu granicu za penzionisanje javnih beležnika sa 70 godina na 65 godina, čime su im uskraćena legitimna očekivanja i buduća korist što je dovelo do povrede prava na imovinu zagarantovanog članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP.

Sud je na osnovu svoje analize zaključio:

i) da su neosnovani navodi podnosioca zahteva da se članom 32. osporenog zakona krši član 5. [Jezici] Ustava jer se javnobeležničkoj službi na direktan način

ne nameću nove obaveze, već su one predstavljene isključivo kao „*moгуćnost*“ i da će njihovo sprovođenje i realizacija zavisiti od svakog vršioca javnobeležničkih funkcija pojedinačno. Sud je zaključio da član 32. osporenog zakona nije u suprotnosti i ne krši prava iz člana 5. [Jezici] Ustava;

ii) da su neosnovani navodi podnosioca zahteva da su stavovi 1.3 i 1.4 člana 41. osporenog zakona u suprotnosti sa članom 46. [Zaštita imovine] Ustava jer je zakonodavac prateći savremene trendove u demokratskom društvu i u cilju promovisanja i unapređenja imovinskih prava oba pola, zakonskim rešenjima u članu 41 (1.3) i (1.4) predvideo upravo meru u kojoj vršioci javnobeležničkih funkcija treba da određene pravne poslove obavljaju bez novčane naknade. Sud je zaključio da stavovi 1.3 i 1.4 člana 41. osporenog zakona nisu u suprotnosti i ne krše prava iz člana 46. [Zaštita imovine] Ustava;

iii) da su neosnovani navodi podnosioca zahteva da su član 76. (stav 2) u vezi sa članom 2. (stav 7) i članom 22. (stav 1.3) osporenog zakona u suprotnosti sa članom 46. [Zaštita imovine] Ustava jer, između ostalog, „legitimna očekivanja“, sama po sebi, prema sudskoj praksi ESLJP-a, ne pružaju garancije da zakonodavac ne može da izmeni zakon, posebno ako je takva izmena proporcionalna. Sud je zaključio da član 76. (stav 2) u vezi sa članom 2. (stav 7) i članom 22. (stav 1.3) osporenog zakona nisu u suprotnosti i ne krše prava iz člana 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 [Zaštita imovine] EKLJP;

iv) na kraju, Sud je objasnio da je zakonodavac – zbog svoje pozicije i demokratskog legitimiteta – u boljoj poziciji od njega da određuje i unapređuje ekonomske i društvene politike zemlje;

v) takođe, Sud je imajući u vidu svoje zaključke u vezi sa članom (stav 2), članom 2. (stav 7) i članom 22. (stav 1.3) osporenog zakona, zaključio da nema pravnog osnova za dalje produženje privremene mere koja je uvedena 20. maja 2019. godine i produžena 19. jula 2019 godine.

Presuda

KO 58/19

Podnosilac

Bilall Sherifi i 29 poslanika Skupštine Republike Kosovo

Zahtev za ocenu ustavnosti Zakona odluka predsednika Republike Kosovo br. 57/2019, br. 58/2019, br. 59/2019, br. 60/2019, br. 61/2019, br. 62/2019, br. 63/2019 i br. 65/2019 od 28. marta 2019. godine

Zahtev su podneli 30 (trideset) poslanika Skupštine Republike Kosovo na osnovu člana 113. stav 2 podstav 1 Ustava. Predmetna stvar zahteva je bila ocena ustavnosti odluka predsednika Republike Kosovo o imenovanju članova CIK-a Republike Kosovo, i to:

1. Odluke br. 57/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju g. Čemajla Kurtišija za člana CIK-a iz bošnjačke zajednice;
2. Odluke br. 58/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju g. Stevana Veselinovića za člana CIK-a iz srpske zajednice;
3. Odluke br. 59/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju g. Ercana Špata za člana CIK-a iz turske zajednice;
4. Odluke br. 60/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju g. Alfreda Kinollija za člana CIK-a kao predstavnika zajednice Roma, Aškalija i Egipćana;
5. Odluke br. 61/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju gđe Nazlie Bala za člana CIK-a;
6. Odluke br. 62/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju g. Adnana Rustemija za člana CIK-a;
7. Odluke br. 63/2019 od 28. marta 2019. godine o imenovanju g. Floriana Dushija za člana CIK-a;
8. Odluke br. 65/2019 od 28. marta 2019. godine o

imenovanju g. Samija Hamitija za člana CIK-a.

Podnosioci zahteva su tvrdili da gore navedene odluke nisu u saglasnosti sa stavom 4 člana 139. [Centralna izborna komisija] Ustava Republike Kosovo.

Podnosioci zahteva su u suštini pred Sudom imali sledeće glavne tvrdnje:

Prvi prigovor se odnosio na formu imenovanja članova CIK-a iz parlamentarnih grupa koje su proizašle iz političkih subjekata koji su osvojili izbore za Skupštinu Kosova. Podnosioci zahteva su istakli potrebu za stavljanjem naglasaka na terminologiji koju Ustav Kosova koristi u relevantnoj odredbi iz člana 139. stav 4 Ustava, u kojoj je navedeno sledeće: “Šest (6) članova imenuje šest najvećih parlamentarnih grupa koje su zastupljene u Skupštini”.

Naime, podnosioci zahteva su navodili da izraz “zastupljene” ima karakter *post festum*, koji sam po sebi podrazumeva da “nije neophodno da će politički subjekat koji je stekao određene mandate u Skupštini, biti zastupljen na nivou parlamentarne grupe sa toliko poslanika sa mandatom”.

Takođe, oni su navodili da je odredba člana 70. stav 1 Ustava, ta koja daje slobodu vršenja funkcije poslanika u okviru njegovog mandata, ne podležući nijednom drugom obavezujućem mandatu. Prema navodima podnosilaca zahteva, “imenovanje članova CIK-a, uzimajući u obzir strukturu parlamentarnih grupa prema rezultatu izbora političkih subjekata [...] očuvalo [bi] političku slobodu zastupljenosti u Skupštini Kosova i [...] negiralo političke inicijative u obliku parlamentarnih grupa poslanika”.

Podnosioci su dalje navodili da je predsednik, time što je protumačio “najveće parlamentarne grupe” kao partiju, koaliciju, građansku inicijativu koje su proizašle iz političkih subjekata koji su pobedili na izborima za Skupštinu Kosova i imenovanjem članova CIK-a osporenim aktima, prema tom tumačenju, povredio ustavne odredbe. To iz razloga što su, prema navodima podnosilaca, “najveće parlamentarne grupe” prema članu 139. stav 4 Ustava, one grupe koje se osnivaju posle konstituisanja Skupštine Republike Kosovo, i postoje kao takve u trenutku kada predsednik imenuje članove CIK-a.

Sud je ocenio da je zahtev podnosilaca prihvatljiv na osnovu uslova propisanih Ustavom, Zakonom o

Ustavnom sudu i Poslovníkom o radu Ustavnog suda. U izlaganju merituma zahteva, Sud je ocenio navode podnosioca zahteva. S tim u vezi, Sud je nalazio da osporene odluke ispunjavaju uslove da budu predmet razmatranja od strane Suda na osnovu člana 113. stav 2 podstav 1 Ustava. To iz razloga što Sud je ocenio da su bez obzira na njihov naziv, osporene odluke obavezujuće prirode i odnose se na imenovanje članova CIK-a koji predstavlja nezavisnu ustavnu instituciju koja ima mandat da organizuje i nadzire izbore na Kosovu na osnovu ovlašćenja koja su joj dodeljena na osnovu Ustava i Zakona o opštim izborima (u daljem tekstu: Zakon o izborima).

Sud pre svega je podsetio na to da Ustav, osim što određuje način imenovanja članova CIK-a, i iz kojih parlamentarnih grupa se imenuju, ne sadrži neku specifičnu definiciju u vezi sa time da li su parlamentarne grupe u svrhu imenovanja članova CIK-a, one parlamentarne grupe: i) koje su proizašle iz političkih subjekata koji su pobedili na izborima za Skupštinu Kosova, ili ii) one koje su osnovane nakon konstituisanja Skupštine Republike Kosovo.

S tim u vezi, Sud je ocenio ustavne odredbe i druge odredbe koje se odnose na parlamentarne grupe Skupštine, imajući u vidu (i) ustavnu ulogu CIK-a kao nezavisne institucije za upravljanje izborima i referendumima, (ii) način imenovanja članova CIK-a, (iii) trajanje mandata i (iv) vreme njihovog imenovanja.

Sud je podsetio da članovi CIK-a nemaju mandat na određeno vreme. Njihov mandat je povezan sa mandatom izbornog ciklusa i u principu, počinje najkasnije 60 (šezdeset) dana nakon potvrđivanja izbornih rezultata, osim izuzetaka predviđenih u članu 61. stav 3 podstav (e) Zakona o izborima.

Stoga, shodno gore navedenim odredbama, izbor članova CIK-a nije povezan sa pitanjem konstituisanja Skupštine, koje se može ili ne obaviti u roku od 60 (šezdeset) dana od dana potvrđivanja izbornih rezultata, niti sa parlamentarnim grupama u užem smislu reči, koje se formiraju posle konstituisanja Skupštine, kada i počinje parlamentarni život u punom smislu reči, koji omogućava organizovanje poslanika u parlamentarne grupe koje se mogu razlikovati od partija ili koalicija koje su proizašle iz izbora.

Imenovanje članova CIK na osnovu rezultata koji su proizašli iz opštih izbora, osigurava da u CIK-u ne bude institucionalnog vakuma bez obzira na vreme konstituisanja Skupštine. To podrazumeva da predsednik, na osnovu člana 61.4 Zakona o izborima, može izvršiti svoju dužnost imenovanja članova CIK-a u roku od 60 (šezdeset) dana od dana potvrđivanja izbora, prema parlamentarnim grupama/političkim subjektima na osnovu rezultata izbora za Skupštinu.

Stoga, Sud je utvrdio da se najvećim parlamentarnim grupama zastupljenim u Skupštini, za potrebe člana 139. stav 4 Ustava, smatra onih 6 (šest) stranaka, koalicija, građanskih inicijativa, koje imaju više mesta u Skupštini od bilo koje druge stranke, koalicije, građanske inicijative koje su kao takve učestvovala na izborima za Skupštinu.

Sledstveno, Sud je smatrao da osporeni akti ne povređuju odredbe Ustava, odnosno stav 4 člana 139. [Centralna izborna komisija] Ustava.

Presuda

KO 58/19

Podnosilac

Fahri Deqani

Zahtev za ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Pml. br. 357/2017, od 22. decembra 2017. godine

Podnosilac zahteva je, nakon njegovog hapšenja, dana 31. jula 2010. godine stavljen u pritvor. Njegov pritvor u očekivanju suđenja je trajao do 3. septembra 2012. godine, kada je Okružni sud doneo odluku, kojom je on proglašen krivim i kojom je on osuđen na kaznu zatvora. Protiv gore navedene Presude Okružnog suda, podnosilac zahteva je podneo žalbu. Apelacioni sud je usvojio žalbu podnosioca zahteva, i time je poništio presudu Okružnog suda i vratio je slučaj Osnovnom sudu na ponovno suđenje. Tokom perioda između 3. septembra 2012. godine i 26. novembra 2013. godine pritvor podnosiocu zahteva je bio pritvor nakon osuđujuće presude u smislu člana 29, stav 1, tačka 1, Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i člana 367 [Sudski pritvor nakon objavljivanja presude], stav 2 Zakona o Krivičnom Postupku Republike Kosovo. Sa druge strane, kao rezultat Presude Apelacionog suda, kojom je slučaj podnosioca zahteva vraćen na ponovno suđenje, drugi period pritvora u očekivanju suđenja u smislu člana 29, stav 1, tačka 2 Ustava, a u vezi sa članom 5, stava 3 Evropske Konvencije o Ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), je počeo 26. novembra 2013. godine i bio je nastavljan sve do dana kada je doneta Presuda Osnovnog suda u Uroševcu [PKR br. 155/15], od 6. aprila 2018. godine, kojom je podnosilac zahteva proglašen krivim i kojom je kažnjen efektivnom kaznom zatvora. Podnosilac zahteva je tvrdio da mu je odlukama redovnih sudova o produženju pritvora u očekivanju suđenja protiv podnosioca zahteva, odnosno osporenim odlukom Vrhovnog suda,

povređeno njegovo pravo koje mu je zagantovano članom 29 [Pravo na slobodu i sigurnost], stav 4, i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Sud je, što se tiče navoda podnosioca zahteva o povredama člana 29 [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, u vezi sa članom 5 (Pravo na slobodu i sigurnost) EKLJP-a, ocenio da obrazloženje Osnovnog suda u vezi sa produženjem pritvora, koje je potvrđeno od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda putem osporene Presude, ne obrazlaže odluku istog o produženju pritvora protiv podnosioca zahteva. Samim tim, redovni sudovi nisu uspjeli da pruže konkretno i dovoljno obrazloženje zašto alternativne mere nisu mogle biti primenjene u slučaju podnosioca zahteva. Zbog toga, Sud je utvrdio da osporena Presuda Vrhovnog suda Pml. br. 357/2017, od 22. decembra 2017. godine, kojom je odbijen zahtev podnosioca zahteva u vezi sa zaštitom zakonitosti protiv Rešenja Apelacionog suda, PN1. br. 2156/2017, od 6. decembra 2017. godine i Rešenja Osnovnog Suda u Uroševcu PKR. br. 155/15, od 24. novembra 2017. godine, nije bila u saglasnosti sa članom 29, stav 1, tačka (2) Ustava, u vezi sa članom 5, stav 3 EKLJP-a. Sud je imao u obzir činjenicu da je podnosilac zahteva proglašen krivim, kao i da je kažnjen efektivnom kaznom zatvora u Presudi Osnovnog suda u Uroševcu [PKR. br. 155/15 od 6. aprila 2018. godine], u okviru krivičnog postupka koji je sproveden protiv njega. S tim u vezi, Sud je podsetio da ovaj postupak nije bio predmet razmatranja od strane suda, kao i da je predmet razmatranja bilo samo razmatranje osporene Presude Vrhovnog suda u vezi sa postupkom produženja pritvora u očekivanju suđenja protiv podnosioca zahteva. U tom kontekstu, Sud, putem ove Presude, je želeo da prosledi na jasan i direktan način zahtev i uput koji će služiti svim redovnim sudovima da bi isti bili u skladu sa ustavnim zahtevima iz člana 29 Ustava, i takođe i u skladu sa članom 5 EKLJP-a, kako je to detaljno protumačeno od ESLJP-a u njegovoj sudskoj praksi, njihovim obrazloženjima o nastavku pritvora u očekivanju suđenja trebaju da sadrže detaljno obrazloženje i individualnu procenu saglasnosti sa okolnostima i činjenicama slučaja, gde se objašnjava i potvrđuje zašto je pritvor u očekivanju suđenja potreban i zašto druge alternativne mere nisu pogodne za nesmetan i uspešan razvoj krivičnog postupka. Sud je, što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa trajanjem mere pritvora u očekivanju suđenja, utvrdio da isto ne spada pod oblast delovanja člana 31 Ustava.

**ESLJP – važne odluke
(1. jul – 31. decembar 2019. godine)**

*** Krivična osuda Selahattina Demirtaša za izjave izrečene tokom televizijske emisije narušila je njegovu slobodu izražavanja (09/07/2019)**

U presudi Veća u slučaju **Selahattin Demirtas protiv Turske** (br. 3) (*predstavka br. 8732/11*) Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno zaključio da je došlo do: **kršenja člana 10. (Sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na krivičnu osudu g. Demirtaša za izjave date u televizijskoj emisiji. Izjave gospodina Demirtaša su u suštini pozvale vlasti i javnost da razmotre potencijalnu ulogu g. Öcalana, zatvorenog lidera PKK (Radničke partije Kurdistan, ilegalne oružane organizacije), u pronalaženju mirnog rešenja kurdskog problema i pozvao je na poboljšanje uslova u njegovom zatvoru. Nakon detaljnog ispitivanja dotičnih izjava, Sud je utvrdio da se, uzevši u celinu, ne može smatrati da iste predstavljaju poziv za nasilje, oružani otpor ili pobunu, niti da predstavljaju govor mržnje.

Sud je zaključio da krivični postupak koji je pokrenut protiv podnosioca predstavke pod optužbom za širenje propagande u korist terorističke organizacije nije ispunio goruću društvenu potrebu, nije bio srazmeran legitimnim ciljevima kojima je težio i, prema tome, nije bio neophodan u demokratskom društvu.

*** Bosna i Hercegovina mora sprovesti odluke kojima se nalaže ukljanjanje crkve koja je sagrađena na zemljištu preživelog iz Srebrenice (01/10/2019)**

U presudi Veća u slučaju **Orlović i drugi protiv Bosne i Hercegovine** (*predstavka br. 16332/18*) Evropski sud za ljudska prava je jednoglasno zaključio da je došlo do: **povrede člana 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na crkvu koja je podignuta od Srpske pravoslavne župe na zemljištu podnosioca predstavke nakon što su je on morao da napusti svoje imanje tokom rata 1992-95. god.

Sud je posebno utvrdio da je neuspeh vlasti da ispoštuju konačne i obavezujuće odluke iz 1999. i 2001. godine kojima je naloženo potpuno vraćanje imovine podnosioca predstavke, bez ikakvog opravdanja vlade za takvo nečinjenje, ozbiljno narušilo njihova imovinska prava.

Takođe je utvrđeno, sa šest glasova za i jedan protiv, na osnovu **člana 46. (Obaveznost i izvršenje presuda)** da je tužena država morala da obezbedi sprovođenje dve odluke u korist podnosioca predstavke, uključujući posebno uklanjanje crkve sa zemlje podnosioca predstavke, a najkasnije u roku od tri meseca od kada je presuda postala konačna.

*** Negiranje Holokausta nije zaštićeno Evropskom Konvencijom o Ljudskim Pravima (03/10/2019)**

U presudi Veća u slučaju **Pastörs protiv Nemačke** (*predstavka br. 55225/14*) Evropski sud za ljudska prava **jednoglasno** je zaključio **da je žalba podnosioca predstavke na osnovu člana 10. (Sloboda izražavanja) očigledno neosnovana i da je treba odbaciti, a sa četiri glasa na prema tri da nije došlo do kršenja člana 6 § 1 (Pravo na pravično suđenje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na osudu poslanika Zemlje zbog negiranja holokausta tokom govora u regionalnom parlamentu. Sud je posebno utvrdio da je podnosilac predstavke namerno iznosio neistine kako bi klevetao Jevreje. Takve izjave nisu mogle privući zaštitu slobode govora koju nudi Konvencija, jer su u suprotnosti sa vrednostima same Konvencije. Stoga nije došlo do kršenja prava podnosioca predstavke i žalba je neprihvatljiva.

Sud je takođe ispitao žalbu podnosioca predstavke na sudsku pristrasnost jer je jedan od sudija Apelacionog suda koji se bavio njegovim slučajem bio suprug prvostepenog sudije. Nije bilo utvrđeno kršenje njegovog prava na pravično suđenje, jer nezavisni apelacioni sud nije imao nikakvu vezu sa bilo kojim sudijom kada je na kraju odlučio o zahtevu za pristrasnost i odbio ga.

*** Nedostatak civilne službe, kao alternative vojnoj službi je srećio priznavanje prigovora savesti, kršeći Konvenciju (17/10/2019)**

U presudi Veća u slučaju **Mushfig Mammadov i drugi protiv Azerbejdžana** (*predstavka br. 14604/08*) Evropski sud za ljudska prava jednoglasno je zaključio da je došlo do: **kršenja člana 9. (Pravo na slobodu savesti, misli i religije)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosio na odbijanje podnosilaca predstavke da iz verskih razloga služe u vojsci. Sud je primetio da krivično gonjenje i osude podnosilaca predstavke zbog njihovog odbijanja da odsluže vojnu službu proizilaze iz činjenice da ne postoji alternativni sistem služenja po kojem bi pojedinci mogli imati koristi od strane statusa protivnika savesti. To je predstavljalo uplitanje koje nije bilo neophodno u demokratskom društvu. Slučaj je naglasio pitanje koje se odnosi na nedostatak zakona o civilnoj službi kao alternativni vojnoj službi u Azerbejdžanu. Donošenje takvog zakona odgovaralo je obavezi Azerbejdžana prilikom njegovog pristupanja Savetu Evrope i bio je uslov i po samom Ustavu te zemlje.

*** Kasirke u Španskim supermarketima koje su prikriveno snimljene sigurnosnim kamerama nisu pretrpele kršenje njihovih prava na privatnost (17/10/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **López Ribalda i drugi protiv Španije** (predstavka br. 1874/13 i 8567/13) Evropski sud za ljudska prava je, **sa 14 glasa za i tri protiv**, zaključio da: **nije došlo do povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o Ljudskim pravima, i, **jednoslagno** da nije došlo do **povrede člana 6 § 1 (Pravo na pravično suđenje)**.

Slučaj se odnosio na prikriveni video nadzor zaposlenih koji je doveo do njihovog otpuštanja. Sud je posebno utvrdio da su španski sudovi pažljivo izbalansirali prava podnosioca predstavke - zaposlenika supermarketa osumnjičenih za krađu - i prava poslodavca, i obavili temeljno ispitivanje opravdanosti video-nadzora. Ključni argument podnosioca predstavke bio je da im nije dato prethodno obaveštenje o nadzoru, uprkos takvom zahtevu u zakonu, ali je Sud utvrdio da je postojalo jasno opravdanje za takvu meru zbog razumne sumnje u ozbiljno kršenje zakona i na povezane gubitke, uzimajući u obzir obim i posledice mere. Domaći sudovi nisu prekoračili svoju diskreciju („margina procene“) u pronalaženju proporcionalnog i legitimnog praćenja.

*** Bosna i Hercegovina mora izmeniti zakonodavstvo koje će omogućiti demokratske izbore u Mostaru (29/10/2019)**

U presudi Veća u slučaju **Baralija protiv Bosne i Hercegovine** (predstavka br. 30100/18) Evropski sud za ljudska prava jednoglasno je zaključio da je došlo do: **kršenja člana 1. Protokola br. 12 (Opšta zabrana diskriminacije)** Evropske konvencije o Ljudskim pravima. Slučaj se odnosio na pravnu prazninu koja je onemogućila podnosiocu predstavke, lokalnom političaru koji živi u Mostaru, da glasa ili da se kandiduje na izborima. Sud je utvrdio da je ta pravna praznina nastala neuspehom vlasti da izvrši presudu Ustavnog suda iz 2010. godine koja se odnosi na uređenje glasanja na lokalnim izborima u Mostaru i nalaže vlastima da usklade odgovarajuće zakonodavstvo sa Ustavom. To je zauzvrat dovelo do situacije da su poslednji lokalni izbori u Mostaru održani 2008. godine, a gradom je od 2012. upravljao gradonačelnik koji nije imao potrebnu demokratsku legitimitet. Takva situacija je bila nespojiva sa vladavinom zakona. Sud stoga nije mogao prihvatiti opravdanje Vlade za dugotrajno odlaganje izvršenja presude, odnosno teškoće u uspostavljanju dugoročnog i efikasnog mehanizma podele vlasti za gradsko veće kako bi se održao mir i olakšao dijalog između različitih etničkih grupa u Mostaru. Država stoga nije ispunila svoju obavezu da preduzme mere zaštite gde Baralije od diskriminatornog postupanja na osnovu mesta prebivališta i održavanja demokratskih izbora u Mostaru. Takođe je zaključio da je, na osnovu **člana 46. (Obaveznost i izvršenje presuda)** država morala da izmeni relevantno zakonodavstvo, najkasnije u roku od šest meseci od proglašenja konačne presude.

*** Grčki sistem za oslobađanje školaraca iz nastave verskog obrazovanja krši Evropsku Konvenciju (31/10/2019)**

Slučaj **Papageorgiou i drugi protiv Grčke** (predstavka br. 4762/18 i br. 6140/18) se ticao obaveznog verskog obrazovanja u školama Grčke. U presudi Veća Evropski sud za ljudska prava jednoglasno je zaključio da je došlo do: **kršenja člana 2. Protokola br. 1 (Pravo na obrazovanje)** Evropske konvencije o Ljudskim pravima, tumačeno u svetlu **člana 9. (Pravo na slobodu savesti, misli i religije)**.

Sud je naglasio da vlasti nemaju pravo da obavežu pojedince da otkriju svoja uverenja. Međutim, postojeći sistem u Grčkoj za izuzeće dece iz časova verskog obrazovanja zahtevao je od roditelja da podnesu svečanu izjavu u kojoj kažu da njihova deca nisu Pravoslavni Hrišćani. Taj zahtev je roditeljima naneo nepotreban teret da obelodane informacije iz kojih bi se moglo zaključiti da oni i njihova deca imaju ili ne specifično versko uverenje. Štaviše, takav sistem bi čak mogao odvratiti roditelje da podnesu zahtev za izuzeće, posebno u slučaju poput podnosioca predstavke, koji su živeli na malim ostrvima na kojima je velika većina stanovništva dugovala odanost određenoj religiji i gde je rizik od stigmatizacije mnogo veći.

*** Švajcarska bi prekršila Konvenciju ukoliko bi vratila u Avganistan Avganistanca koji je prešao u Hrišćanstvo (05/11/2019)**

U presudi Veća u slučaju **A.A. protiv Švajcarske** (predstavka br. 32218/17) Evropski sud za ljudska prava jednoglasno je zaključio da bi došlo do: **kršenja člana 3.** Evropske konvencije o Ljudskim pravima ukoliko bi podnosioca vratili u Avganistan. Slučaj se odnosio na udaljavanje državljanina Hazare iz Švajcarske u Avganistan, čiji je etnicitet bio musliman a koji je prešao u hrišćanstvo. Sud je napomenuo da će, na osnovu mnogih međunarodnih dokumentima o situaciji u Avganistanu, Avganistanci koji su postali hrišćani ili za koje se sumnja da su preobraženi biti izloženi riziku od progona od strane različitih grupa. To bi moglo dobiti oblik državnog progona i moglo bi rezultirati smrtnom kaznom.

Sud je takođe primetio da, iako je Savezni upravni sud prihvatio autentičnost konverzije podnosioca predstavke u Švajcarskoj, on nije izvršio dovoljnu procenu rizika sa kojima bi se podnosilac predstavke mogao lično suočiti ako bi bio vraćen u Avganistan. Sud je posebno utvrdio da dosije ne sadrži nikakve dokaze da je podnosilac prijave bio ispitan o svakodnevnoj praksi svoje hrišćanske vere još od krštenja u Švajcarskoj i kako bi mogao, ako se vrati, nastaviti da ga praktikuje u Avganistanu, posebno u Kabulu, gde nikada nije živeo i gde je rekao da neće moći da obnovi svoj budući život.

(Za više detalja posetite sajt Evropskog suda za ljudska prava: www.echr.coe.int)

INFORMACIJE O USTAVNOM SUDU

Zgrada Ustavnog suda:

Ustavni sud Republike Kosovo, od svoje funkcionalizacije 2009. godine je smešten u zgradi bivšeg Zaštitnog korpusa Kosova ZKK, koja se nalazi u centru Prištine, u Gradić Pejtonu. Ova lokacija Suda, u centru glavnog grada, je simbol jednakog pristupa na ustavnu pravdu svih građana i drugih ovlašćenih stranki. Ova zgrada se tokom godina prilagođavala potrebama i prirodi rada Ustavnog suda. Ovo je urađeno uz pomoć donatora. Konkretno, sudnica je finansirana od strane Ustavnog suda Republike Turske 2010. godine, osnivanje biblioteke Suda je u potpunosti projekat GIZ za pravnu reformu, a dodatne kancelarije-kontejneri su donacija Ustavnog suda Republike Turske 2011. godine.

Zgrada Suda ima korisnu prostoriju za rad od 784 m² u kojoj rade 65 radnika.

ADRESA

Ulica: "Perandori Justinian", nr. 44, 10 000 - Priština

Tel: +383 (0)38 60 61 62

Mob: +383 (0)45 200 595; +383 (0)45 200 576

Fax: +383 (0)38 60 61 70

E-mail: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org

Veb: www.gjk-ks.org